

11. rujna 2001. godine počelo je Treće tisućljeće. Nakon stravičnog napada na blizance ništa više neće biti kao što je bilo. Naprosto učinjeno mijenja sve odnose kratkoročno i dugoročno i svako predviđanje predstavlja više/manje spekulaciju koja ima/nema šansu da se ostvari. Ne ulazeći u političke procjene navest ću jednu od mogućih posljedica po svjetsku privredu. Ipak prije toga smatram da se je ovo moglo dogoditi jer je napuštena bimodalna distribucija (bivši SSSR – SAD) što je razrušilo uspostavljenu globalnu strukturu (čitaj: pravila igre).

Općenito globalizacija znači dobitak za razvijene i gubitak za nerazvijene. Demonstracije su redovna popratna pojava svakom sastanku razvijenih. Nerazvijene zemlje postaju još nerazvijenije i povećava se broj zemalja koje postaju najprije kandidati za članstvo u klubu nerazvijenih i potom punopravni članovi tog tragičnog kluba. U ovisnosti od poslovnog ciklusa (jer prvi ulaze u depresiju a zadnji izlaze iz nje) - manje – i – više – od volje razvijenih nerazvijeni svijet rješava svoje svakim danom sve veće probleme. U konačnici broj problema je veći kao i stupanj ovisnosti nerazvijenih zemlja.

Komparativne prednosti postaju sve manje, jer znanje opredmećeno u dinamiziranim tehnologijama (3 – 5 godina), dnevno supstituiraju ako je što još ostalo od komparativnih prednosti. Proizvodnja zdrave hrane - u smislu ne diraj prirodne procese - ima isuviše malu potražnju da bi mogla – kad bi se je čak htjelo locirati u nerazvijenim zemljama – zaposliti toliki broj ljudi.

Trokut na relaciji: dolar – euro – yen činilo se da će podijeliti svijet u tri regije koja će najprije konkurentnim određenjem a potom konvergencijom postati jedinstveni globalni privredni sistem. Danas možemo ustvrditi da multinacionalne kompanije odlučno narušavaju taj model i da je nacionalno u funkciji razvoja „svojih“ multinacionalnih kompanija.

Zastrašujući događaj sve će ovo izmijeniti. Ukoliko se radi, a sve ukazuje da je to tako, o arapskom porijeklu i izvorištu te organizaciji ovog užasnog čina u kojem je toliko velik broj nevinih žrtava tada će se stvari dodatno ubrzati.

Kratkoročno će se zemlje uglavnom svrstati na stranu SAD što je sasvim razumljivo. U funkciji vremena ta će podrška u nerazvijenim zemljama „blijediti“ a potom vjerojatno i nestati. Na čemu temeljim te stavove?

Procesi koncentracije i centralizacije kapitala će se ubrzati (Marx). Razvijeni i najrazvijeniji će usmjeravati razmjenu između sebe još više nego što je to slučaj danas. Ovo znači da će se i investicijska aktivnost usmjeriti iz razvijenih u razvijene zemlje. Naprosto nerazvijene zemlje će se ocjeniti isuviše rizičnim područjima što će se materijalizirati preko premija osiguranja. Očito da će radnici u nerazvijenom svijetu još lošije proći u raspodjeli profita a mora se priznati da im danas i nije tako blistavo. Globalizacija radne snage će se prema tome usporiti. Ovo će izazvati ozbiljne socijalne poteškoće na Zemlji što bi moglo imati učinak tektonskog poremećaja. (Vidi moj napis: Ljubav, opraštanje – šansa za Treće tisućljeće.)

Nafta je još uvijek bitan resurs. Ona je obilježila dvadeseto stoljeće. Međutim valja podsjetiti da je Prvi naftni šok (1973. godine) pokrenuo proces izmjene privredne strukture u razvijenim

zemljama a napuštajuće (čitaj: inferiorne) tehnologije su prodavane nerazvijenim zemljama (što je rezultiralo dužničkom krizom iz osamdesetih godina). Kao što znamo rast potrošnje nafte je zaostajao u odnosu na rast svjetskog GDP-a. Jasno da je smanjenje cijene nafte učinilo poroizvodnju sintetičke nafte nepotrebnim. Nadalje smanjenje cijene nafte „usporio“ je implementacije inovacija (one se nalaze u ladicama inovatorskih multinacionalnih kompanija) koje štede naftu. Naprosto se radi o dogovornom upravljanju novim tehnologijama (oligopolna struktura) i nove tehnologije se uvode kada postojeće osiguraju dovoljno visok povrat sredstava. Nakon 11. rujna stvar se može izmijeniti tako da će se „aktivirati“ tehnologije koje štede naftu, s jedne strane, i, s druge strane, bojkotirat će se uvoz nafte iz arapskih područja, pored ostalog, i „ucjenama“ (navodnike navodim zbog stila ugovaranja i oblika ucjena) od strane razvijenih.

Ovo će rezultirati uspostavom „svjetske Vlade“ koja će voditi brigu o najznačajnijima stvarima na Zemlji. Teško je očekivati da će marginalne zemlje imati nekog učešća u tom procesu odlučivanja. Za vjerovati je da će dominirati imovinski (znanstveni) cenzus što ukazuje da je rješenje moguće očekivati u formuli: 7 najrazvijenijih zemlja + Rusija + Kina + Indija. Ovo će izazvati vjerojatno formiranje bloka nerazvijenih zemlja kako bi poboljšale svoj položaj.